

Heb ik wel genoeg voor de eeuwigheid?.

<https://hdl.handle.net/1874/351571>

glee,

3

HEB IK WEL GENOEG

VOOR DE

EEUWIGHEID?

ZESDE DRUK.

TE ROTTERDAM,

bij M. WILT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap

1835

No. XII.

24

THE IN. WEL. GENORC.

1800 DE

REPUBLICAN

1800 DE

THE

LIBRARY

OF THE

1800

DEPARTMENT OF THE

WAR

VOORBERIGT.

Gecommitteerden van het Nederlandsche Zendinggenootschap, tot het opstellen, verzamelen en uitgeven van kleine Stukjes, ter bevordering van Evangelische kennis en godzaligheid, ook bij mingeoefenden; — namelijk:

R. J. VAN DER MEULEN, B. VAN MARKEN,
J. CLARISSE, A. L. M. Phil. et Theol. Doct.
en Prof., A. DE VRIES, L. EGELING,
J. C. VORSTMAN, R. ADRIANI, *Predikanten te*
Amsterdam, Hoorn, Leyden en Rotterdam;

overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het neversgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door eenen hunner, of door de drukkers dezes, onderteekend is.

M. Wijt Stonen

Heb ik wel genoeg voor de eeuwigheid?

EEUWIGHEID! — treffend woord! gewigtig denkbeeld! — *Eeuwigheid!* voortdurend bestaan, zonder einde! Genoegen of verdriet, vreugde of smart, geluk of ongeluk, zonder ophouden! Ja alzoo, dat iemand, hoe gaarne hij wilde, wat geweld hij mogt gebruiken, daar geen einde aan kan maken.

Belangrijke vraag, welke ieder sterveling zich zelve wel mag voorhouden; waarover ieder, niet één uitgezonderd; wel bedaard mag nadenken.

Lieve lezers! verzamelt uwe zinnen, zondert eenige ernstige oogenblikken af, om dit boekje, hetwelk over die vraag handelt, te lezen en te overpeinzen.

Wij hopen niet dat iemand hetzelfde zal ter zijde leggen, door de vrees, dat dit geschrift tegen hem zal getuigen, of zijne rust verstoren, — ook niet, dat anderen het niet zullen willen lezen, door den waan, dat zij met die vraag niets te doen hebben. Beiden zouden dwaas en onvoorzigtig handelen.

Neen lezer! wij oordeelen niemand, wij mogen dat niet, wij willen het ook niet doen.

Ieder behoort, vooral in dit gewichtig stuk, over zich zelve te oordeelen. Dat is een betamelijke en heilzame pligt. Zalig is hij, die zich zelve aldus beoordeelt, dat hij niet veroordeeld worde.

Maar in allen gevalle: die waarlijk genoeg heeft voor de eeuwigheid, zal zich niet beklagen deze bladen gelezen te hebben, welke hem tot zijne geruststelling, de gronden aanwijzen waarop zijne verwachting steunt. En, zoo iemand om bovengemelde redenen schrikt tegen het lezen van dit geschrift, zulk een heeft er wel het meeste belang bij om het te lezen. Het is toch waarlijk zeer twijfelachtig, of hij wel genoeg hebbe voor de eeuwigheid. Zijne vrees geeft grond van vermoeden. En dan zoude het hem kunnen dienen tot waarschuwing, om het niet op het laatste oogenblik te laten aankomen, maar terwijl het nog tijd is, te zoeken hetgene hij noodig heeft. Een gemis, hetwelk men te laat ontdekt, is onherstelbaar.

Welaan! leest dan het volgende met genoeg en met nut. De Heer doe het voor u allen strekken om vrijmoedig te kunnen zeggen: « *Wij hebben genoeg voor de eeuwigheid,* » en dan in het volgend leven niet beschaamd te worden!

Heb ik wel genoeg voor de eeuwigheid?

Om over deze vraag wel te denken, en op dezelve een antwoord te vinden, hetwelk met de waarheid overeenkomt, waaraan ons geweten getuigenis kan geven, en hetwelk ons waarlijk kan gerust stellen, zullen wij eerst de vraag *in het algemeen* beschouwen, en dezelve in *vijf* andere vragen ontleden, bij voorbeeld:

1. Wat is de eeuwigheid?
2. Wat is ons noodig voor de eeuwigheid?
3. Wat beduidt de vraag?
4. Is zij wel noodig?
5. Zoude het niet beter zijn aan dat stuk niet te denken?

Daarna zullen wij elk van onze lezers *in het bijzonder* trachten te helpen, om met toepassing op zich zelve over deze vraag: «*Heb IK genoeg voor de eeuwigheid?*» te peinzen.

Wat is de eeuwigheid?

Geen eindig, geen sterfelijk mensch kan ons dat regt beduiden, al ware hij de grootste wijsgeer. Misschien heeft een Engel er klaarder denkbeeld van; maar, al konde hij ons dat mededeelen, wij zouden het nogtans niet ten volle kunnen begrijpen.

Het beste denkbeeld, dat wij van de *eeuwigheid* in den volsten nadruk kunnen vormen, zal welligt het volgende zijn: « de tijd, en alles wat door den tijd, door eeuwen, jaren, dagen, uren, wordt berekend, heeft een begin en een einde, maar de *eeuwigheid* heeft noch begin, noch einde.» Verder moeten wij niet doordringen, of wij geraken in verbijstering.

Maar in dien vollen nadruk, wordt het in de voorgestelde vraag niet gemeend. Wij menschen toch hebben een begin, en leven voort met den tijd, en wanneer ons uurglas is afgelopen, dan neemt ons leven hier op aarde een einde. — *Ons leven hier op aarde!* dat brengt ons juist daar we zijn moeten, om te begrijpen, wat wij door de *eeuwigheid* verstaan, wanneer wij vragen: « *Hebben wij wel genoeg voor de eeuwigheid?* »

Dan toch onderscheiden wij ons tegenwoordig leven hier op aarde van het volgend leven, hetwelk namaals zal plaats hebben; dan verstaan wij door de *eeuwigheid* het *toekomend leven*; en dat noemen wij de *eeuwigheid*, omdat wij gelooven, dat er geen einde aan zal zijn.

Die toekomstige eeuw, welke nooit zal eindigen, stellen wij ons niet voor als eenen staat aan gevoelloosheid, of werkeloosheid, of van eenen diepen slaap. Dan toch zou dezelve voor de redelijke schepselen niet

beter zijn dan eene volslagene vernietiging. En hoe zouden wij dan den staat hier na-maals een toekomstend *leven* kunnen noemen? — Neen! Het zal, naar ons gevoelen, een staat wezen, waarin de Engelen en menschen, even gelijk thans, hoewel op eene andere wijze, zullen leven, werkzaam zijn, gevoelen en genieten, en dat zonder einde.

Daar zijn er, welke aan zoodanig eene eeuwigheid niet gelooven; maar

1. zij merken niet op, hoe ongerijmd het is te stellen, dat de Schepper, welke met zooveel wijsheid en goedheid, tot openbaring van zijne heerlijkheid, het heelal heeft doen worden, en Engelen en menschen, zulke voortreffelijke wezens, met zoo vele edele gaven voorzien, heeft geschapen, dat die Schepper, (zeggen wij) deze redelijke wezens, nadat zij eene wijle tijds iets van zijne werken hebben aanschouwd, en nauwelijks iets van zijne grootheid hebben leeren kennen, veel minder nog aan zijn oogmerk hebben beantwoord, weder zoude vernietigen of in eenen eeuwigen slaap doen vallen, waarin zij nimmer hunnen Maker konden prijzen, of zaligheid genieten.

2. Die niet gelooven, dat er een leven na dit leven volgen zal, schijnen geen acht te slaan op het lot der stervelingen in dezen tegenwoordigen tijd, hoezeer men gedurende alle de eeuwen, welke onze aarde heeft be-

staan, duidelijk heeft gezien, dat de slechte veelal den meesten voorspoed genoten, en de beste met ramp en smart moesten worstelen. Mag men bij deze opmerking niet vragen: «zal er dan nooit een tijd komen, waarin de Schepper en Regeerder der wereld zal regt doen? Zal de deugd dan nimmer naar verdienste beloond, de ondeugd nimmer naar verdienste gestraft worden?» Doch deze vraag komt bij de loochenaars van de eeuwigheid niet op.

3. Zij schijnen ook niet te letten op zeker gevoel, dat ons menschen natuurlijk eigen is — zekere vrees voor dood en vernietiging — zekere begeerte naar genot, naar voortdoring en volmaking van hetzelfde. Een gevoel, hetwelk de oudste volken, zelfs de heidenen, onbeschaafde zoo wel als beschaafde, hebben aan den dag gelegd, door de onvergankelijke Pyramiden, welke zij tot begraafplaatsen voor hunne koningen stichteden, door de kostbare balzeming van de lijken, door het medegeven van kleeding, teerkost en geld aan de overledenen, en andere begrafenisplegtigheden; welk alles niet onduidelijk zegt: «wij wachten een leven na dit leven.»

4. En (voor zoo verre iemand gelooft, dat er Engelen zijn) wien is het ooit in de gedachte gekomen, dat die zuivere en heerlijke geesten eenmaal zouden vernietigd wor-

den, of ophouden te leven en werkzaam te zijn? — Maar zou de mensch, die wegens zijn edelste deel, zijnen redelijken geest, zoo nabij aan de Engelen komt — de mensch aan wien God zich zoo zeer laat gelegen liggen, zou die vernietigd worden, of tot eene altyddurende ongevoeligheid, tot eenen eeuwigen slaap overgaan?

5. Eindelijk (voor zoo ver iemand den Bijbel, als Gods onfeilbaar woord, gelooft, en op deszelfs uitspraken let,) hoeveel vinden wij daarin, hetwelk van een eeuwig leven meldt! bij voorbeeld:

Joann. V: 29. dat *de dooden, welke in hun leven hier op aarde het goede hebben gedaan, uit hunne graven zullen uitgaan tot de opstanding des levens, maar, die het kwade gedaan hebben tot de opstanding der verdoemenis.*

1 Kor. XV: 53. dat, bij de opwekking der dooden, *het verderfelijke de onverderfelijkheid, en het sterfelijke de onsterfelijkheid zal aandoen.*

Matth. X: 50. dat de getrouwe dienaars van Jezus, in de toekomstige eeuw het *eeuwige leven* tot vergelding zullen ontvangen.

Matth. XII: 32. dat *de lastering van den Heiligen Geest, in deze, noch in de toekomstige eeuw zal vergeven worden.*

Eph. I: 21. waar Paulus tegen *deze wereld de toekomstige* overstelt, en 1 Tim. IV: 8.

waar hij onderscheidenlijk spreekt van de beloften des *tegenwoordigen* en des *toekomenden levens*. Wie kan bij zoo vele uitspraken (en er zijn er nog veel meer) nog twijfelen, of er wel eene eeuwigheid komen zal?

Intusschen brengt deze uitstap ons weder terug tot de vraag zelve, en tot naauwkeuriger begrip van de *eeuwigheid*.

Wij kunnen zeggen: de *eeuwigheid* is eigenlijk datgene, waartoe de liefdevolle God den mensch bestemd heeft. Te weten: God heeft den mensch bestemd, om in eenen staat van volmaaktheid zonder einde te leven, zijnen Maker te verheerlijken, en zaligheid te genieten.

De tegenwoordige tijd, ons bestaan hier op aarde, van onze geboorte tot onzen dood, is een staat van voorbereiding tot een volgend leven. Het toekomstend leven, de eeuwigheid, is de voleindiging van die voorbereiding.

Door den val schijnt dat oogmerk Gods verijdeld. Wij moeten bekennen: het menschedom heeft, door zijnen afval van God, zich waardig gemaakt, nooit zijne bestemming te bereiken; de mensch heeft verdiend geheel uit de schepping verbannen, dat is vernietigd te worden, ten minste van alle gevoel en genot voor eeuwig verstoken te worden.

Dan, wij vertrouwen dat dit niet zal ge-

beuren. Het zoude strijden tegen hetgeen wij hierboven reeds hebben opgemerkt. En hoe zoude in zulk een geval de regtvaardigheid Gods geopenbaard en Zijne eere gered worden? Neen! God zelf heeft daarvoor gezorgd, door Zijnen eigen' Zoon te geven tot eene verzoening van zonde. Het leven en de onverderfelijkheid zijn geopenbaard door het Evangelie (1). Wij blijven derhalve een leven na dit leven verwachten — eene eeuwigheid, waarin het oogmerk Gods met de schepping dezer aarde zal bereikt zijn — een leven waarin de boozen, verdiende straf zullen ontvangen, doch waarin de regtvaardigen zullen deelen in dat geluk, waartoe zij hier op aarde zijn voorbereid, en beantwoorden aan het heerlijk oogmerk, waartoe zij geschapen zijn. Dat volgend leven nu, dien toekomenden staat, waarin alleen de ware vrienden van Jezus deelen zullen, bedoelen wij, wanneer wij vragen: « *hebben wij wel genoeg voor de eeuwigheid?* »

Wat hebben wij noodig voor de eeuwigheid?

Ook dit verdient eene ernstige overweging. Wij verwachten een leven na dit leven. Wij wenschen daarin eindeloos gelukkig te zijn. Maar, *wat is daartoe noodig?* Wat hebben wij noodig voor de eeuwigheid?

(1) 2 Tim. I: 10.

Om dit te kunnen berekenen, moeten wij weten, hoe het in dien toekomenden staat zijn zal.

Daar zal niet gegeten en niet gedronken worden. Paulus zegt: 1 Kor. VI: 13. *God zal beide, buik en spijsze, te niete doen.* — Daar zal ons geslacht niet meer door geboorte, van den eenen mensch uit den anderen, worden voortgeplant. De Heiland zegt, Marc. XII: 25. *Als zij uit den dooden zullen zijn opgestaan, zoo trouwen zij niet, noch worden ten huwelyk gegeven, maar zij zijn gelijk de Engelen, die in de Hemelen zijn.* — Daar zal derhalve geen landbouw, geene handwerken, geen koophandel, noch iets dat in deze wereld noodig is tot instandhouding van ons aardsche leven, te pas komen — met één woord, de vleeschelijke genietingen, welke de voorwerpen van onze stoffelijke zintuigen ons hier verschaffen, zullen dan geene plaats hebben. Paulus zegt dat *de gedaante dezer wereld voorbij gaat*, 1 Kor. VII: 31^b. En Johannes schryft, 1° Brief, Hoofdst. II: 17: *de wereld gaat voorbij, en hare begeerlykheid.*

Maar, hoe zal het dan zijn in het volgend leven? Gewis geheel anders dan het nu is. Nu is het stoffelyk en aardsch, dan zal het geestelyk en zedelyk zijn. Een geestelyk en zedelyk leven. *Wij verwachten, naar*

de belofte des Heeren, nieuwe hemelen en eene nieuwe aarde, in welke gerechtigheid woont. 2 Petr. III: 13. Een natuurlijk lichaam wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam wordt er opgewekt. 1 Kor. XV: 44.

Hieruit mogen wij besluiten, dat het toekomstend leven zal bestaan in *aanschouwen, genieten en aanbidden.*

In aanschouwen. Het aanschouwen, het opmerken, het ontdekken, het gevoelen van de heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus, en van de wonderen der Goddelijke magt, wijsheid, goedheid, heiligheid en genade in de werken der Schepping en der Verlossing, zal dan de nimmer eindigende bezigheid zijn. — En waarlijk, het een en ander levert overvloedige stof op tot nadenken en peinzen voor eene eindelooze eeuwigheid. Paulus schrijft 1 Kor. XIII: 12. *Nu ken ik ten deele; maar dan zal ik kennen, gelijk ik gekend ben.*

Het toekomstend leven zal bestaan *in genieten.* Hier op aarde is het genot zeldzaam — altijd gemengd met gemis. Ons tegenwoordig leven gaat meestal voorbij in wenschen, hopen en teleurstellingen; en nauwelijks is eene wensch eenigermate vervuld, of nieuwe begeerten verheffen zich. — Kan het wel anders in dezen staat van onvolmaaktheid? Maar in de toekomstende eeuw, in den staat der volmaaktheid, zal de hope van den

vromen vervuld, aan zijne reine begeerte voldaan zijn. Dan zullen zij ongestoord genieten het zaligst genoeg en over de voortgaande ontdekking van Gods heerlijkheid, hemelsche vreugde over het welgevallen Gods, en den heerlijken loon, welke de regtvaardige Regter hun geven zal, en onuitsprekelijke wellust bij het gevoel van hunne volmaakte en zalige onsterfelijkheid.

De Schrift drukt dit uit: *verzadiging van vreugde bij Gods aangezicht, liefelijkheden aan zijne regterhand eeuwiglijk en altoos.* Ps. XVI: 16. De Heiland zal bij den aanvang van die eeuwigheid zeggen tot Zijne lievelingen: « *Gij goede en getrouwe dienstknechten, gaat in in de vreugde uwer Heeren.* » Matth. XXV: 21, 23.

Hieruit volgt van zelf, dat het eeuwige leven ook zal bestaan *in aanbidding*. Dat zal eigenlijk de beantwoording zijn aan het oogmerk van hunne schepping: God te verheerlijken, Hem te loven, te prijzen, en te danken, de eer van Vader, Zoon en Heiligen Geest te vermelden. In de grootheid van Jezus den Verlosser zich zelven te verliezen, dat zal de voornaamste verlustiging zijn. De heerlijkheid Gods, hun meer en meer in de oogen stralende en hen treffende, — de herinnering der wegen, waardoor zij geleid, en tot dit zalig genot gebragt zijn — het gevoel van hetgene zij dan genieten en on-

dervinden, zal hunnen mond met lof, hun hart met dank vervullen. — Aan stof daartoe zal het nooit in eeuwigheid ontbreken, en even min aan lust; hun lof en dank zullen zamensmelten in aanbidding van Hem, die op den Troon is en van het Lam, dat geslagt is; Johannes schrijft Openb. V: 11-14.

« Ik zag, en ik hoorde eene stemme van vele Engelen rondom den Troon, en de Dieren, en de Ouderlingen. En hun getal was tien duizenmaal tien duizenden, en duizendmaal duizenden, zeggende met eene groote stemme: Het Lam, dat geslagt is, is waardig te ontvangen de kracht, en den rijkdom, en de wijsheid, en de sterkte, en de eer, en de heerlijkheid, en de dankzegging. En alle schepsel, dat in den hemel is, en op de aarde, en onder de aarde, en die in de zee zijn, en alles, wat in dezelve is, hoorde ik zeggen: Hem, die op den Troon zit, en den Lamme, zij de dankzegging en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in eeuwigheid. En de vier Dieren zeiden: Amen! En de vierentwintig Ouderlingen vielen neder, en aanbaden dengenen, die leeft in alle eeuwigheid.

Nu kunnen wij het besluit opmaken omtrent hetgene wij noodig hebben voor de eeuwigheid.

Vooreerst. Wij moeten van onze vlee-

schelijke gezindheid, van onze gehechtheid aan de aardsche dingen, en aan het zinnelijk genot ontheven worden. Deze moeten wij afleggen, eer wij tot de andere wereld overgaan. Met onze aangeborene zinnelijkheid zijn wij ongeschikt voor het volgende leven. Voor iemand, die zoo vleeschelijk en aardschgezind blijft, kan de eeuwigheid geen regt leven, geen genoegelijk, geen aangenaam leven zijn. Hij kan daarin niet beantwoorden aan zijne bestemming, hij kan er geene zaligheid in genieten. Als gij met uw aardschgezind hart in de eeuwigheid komt, dan blijven de vleeschelijke neigingen u ook bij; gij gaat voort met het goud en uwen buik te stellen tot uwen God, en rusteloos te begeeren juist dat alles, waaraan niet zal kunnen voldaan worden.

Ten tweede. Wij moeten eenen geestelijken, eenen hemelschen smaak hebben, dat is te zeggen: wij moeten vatbaar zijn voor, en vermaak hebben in dat *aanschouwen*, dat *genieten*, en dat *aanbidden*, hetwelk dan zal plaats hebben.

Verbeeld u den geleerdsten mensch, welke de geheimen der natuur weet na te vorschen, en de wonderen der schepping op te merken, maar wiens verstand niet genoeg verlicht is, om tot de grootheid en heerlijkheid van den Schepper op te klimmen, (en hoe velen zijn er op wie dit past!) Wat zal hij in de

toekomende wereld *aanschouwen*? Gewisselijk geenen volzaligen God — op zijn best eene teruggekaatste schemering van dat heerlijke licht van die hoogstbeminnelijke Majesteit, waarvan het *aanschouwen* den hemel tot eenen hemel maakt; maar voor het *aanschouwen* van dat licht zelve — daarvoor is hij onvatbaar. — En hoe zal het dan zijn met u, die in *dit* leven de werken Gods achteloos zijt voorbijgegaan, uw verstand in het geheel niet tot denken en opmerken hebt geoefend, ten minste u niet hebt toegelegd, om verstand van God en Goddelijke dingen te verkrijgen?

Ja, indien gij al die vatbaarheid mogt hebben, om tot den Oneindigen op te klimmen met uwe gedachten — indien het licht der eeuwigheid al door zijn' helderen glans u de heerlijkheid des Oneindigen Gods deed in de oogen stralen, maar gij hadt daar geen vermaak in, gij hadt geenen lust om aan God te denken; het ware u integendeel een last, gelijk het bij velen nu een lust is, — o! hoe pijnlijk zoude u de vergeefsche poging vallen, om de gedachten van die aanschouwing af te wenden; en hoe ondragelijk de gedwongene erkentenis van Gods heerlijkheid! Zoo moet dan de eeuwigheid u eene oneindige verveling, of een eindeloos verdrieten baren, indien gij noch vatbaarheid, noch

smaak om aan God te denken, met u overbrengt in het andere leven.

En wat het *genieten* aangaat — kan niemand in het volgend leven Gods goedkeuring wegdragen, zoo hij zijnen weg hier beneden niet naar Gods wil heeft aangesteld? Kan iemand genot hebben van de vreugde des Hemels, wanneer de hemelsche dingen hem een walge zijn? Kan een mensch zich verblijden over zijnen overgang van de sterfelijkheid tot de onsterfelijkheid, wanneer zijn hart nog aan de dingen van het sterfelijke leven vast is, welke hij dan niet meer vindt, terwijl de dingen, welke de onsterfelijkheid zalig maken, hem vreemd zijn, hem tegen de borst staan, of hem ontwijken?

Ja, hoe zal iemand in de toekomstende eeuw God *aanbidden*, indien hij niet in *dit* leven God heeft leeren kennen? Hoe zal hij den Heer loven en prijzen over Zijne genade, wanneer hij die genade in *dit* leven niet omhelsd, maar veracht heeft? Hoe zal hij zich in God verlustigen, en zich over God verblijden, wanneer God hem geheel vreemd is; of hetgene hij van God weet, hem verschrikt, Goddelijke heiligheid en regtvaardigheid hem vervaren, de Goddelijke goedheid en barmhartigheid hem kwellen, omdat dezelve hem tot liefde Gods dringen, en hij, zijne vijandschap tegen God niet

afgelegd hebbende, God niet kent, en niet wil beminnen?

Zietdaar hetgene wij noodig hebben voor de eeuwigheid. Met korte woorden: — vatbaarheid voor hetgene dan gekend en genoten wordt — welgevallen daarin, en neiging om aan die kennis en aan dat genot te beantwoorden. — Het is in het wezen der zaak hetzelfde, als dat beginsel, die zedelijke oopregtheid, waardoor de mensch in zijnen oorspronkeliken staat vatbaar was voor dat heerlijke geluk, waartoe zijn Maker hem bestemd had, en hetwelk, door zijnen afval verloren zijnde, in hem door Jezus, naar den rijkdom der Goddelijke barmhartigheid, wordt hersteld, — dat beginsel, hetwelk de Schrift noemt *den nieuwen mensch, die vernieuwd wordt tot kennis, die naar God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid.* Kol. III: 10. Eph. IV: 24.

Intusschen komt het in een zeker opzigt niet te pas, te vragen, wat is er *noodig* voor eeuwigheid? Want wij kunnen ten dezen aanzien niet te veel hebben. Hoe meer iemand zijn verstand heeft geoefend, hoe meer wezenlijke kundigheden hij heeft opgedaan — hoe meer iemand zijn hart gezuiverd, en tot ware deugd en Godzaligheid gewend heeft — hoe meerdere vorderingen iemand heeft gemaakt, in het een en ander — des te geschik-

ter, des te vatbaarder is hij ook voor het volgende leven.

Dan, daar het voornamelijk op aankomt, dat *niet gemist* kan worden, is hetgene wij hebben opgemerkt. Ons verstand moet waarlijk verlicht, ons hart waarlijk bij aanvang geheiligd zijn. Het beginsel van zedelijke regtheid moet in ons hersteld zijn. — En in hoe verre dit beginsel ontwikkeld, en tot rijpheid gebracht behoort te zijn voor onzen overgang in den toekomenden staat, weet Hij best, die voor de zijnen plaats bereidt in het Huis van zijnen Vader (1), en die hen tot het eeuwige leven vormt.

Nog iets, eer wij van dit stuk afstappen! *Hoe bekomen* wij datgene, dat wij noodig hebben voor de eeuwigheid? — Wij brengen het niet met ons in de wereld. Onze eerste voorouders, Adam en Eva, hadden het; zij hebben het verloren; daardoor missen wij het. Hoe verkrijgen wij het dan weder? — Alleen door die werking van Gods genade, welke de Schrift noemt de *wedergeboorte*. « *Zoo iemand niet wederom geboren wordt uit water en geest, hy kan in het koninkryk Gods niet ingaan,* » zegt de Heiland, Joann. III: 5. Wij hebben die herstelling, die vernieuwing verbeurd, wij zijn die onwaardig; maar God schenkt dezelve om de verdiensten van Zijnen lieven Zoon, uit kracht van welke

(1) Joann. XIV: 2.

Hij ons de zonden niet toerekent; en een iegelijk, die in den Heer Jezus gelooft, ontvangt vergeving van zonden, en bij hem wordt die wedergeboorte zichtbaar, en ontwikkelt zich met kracht.

En dus komt het antwoord op deze vraag hoofdzakelijk hier op neder: *« Gij hebt noodig met God verzoend, en tot God bekeerd te zijn. »* Buiten dat kan de eeuwigheid voor geen gevallen Adamskind een zalig leven zijn.

Wat beteekent die vraag: heb ik wel genoeg voor de eeuwigheid?

Na het voorafgegane over het denkbeeld, dat wij hechten aan eeuwigheid, en hetgene voor de eeuwigheid noodig is, zal het niet moeilijk zijn de voorgestelde vraag te bepalen. *Heb ik wel genoeg voor de eeuwigheid?* Dit zegt: « Ben ik wel bereid om in de eeuwigheid over te gaan? Heb ik wel datgene dat daartoe vereischt wordt? Is mijn hart aldus gesteld, dat de eeuwigheid voor mij eene zalige eeuwigheid kan zijn? Ben ik waarlijk met God verzoend? Heb ik opregtelijk den Heer Jezus aangenomen? Ben ik door zijnen Geest waarlijk tot God bekeerd? Bezit ik het beginsel van het eeuwige leven? »

Maar wij moeten bij ieder woord van de vraag een weinig stilstaan.

Heb IK wel genoeg voor de eeuwig-

heid? — dan hebben wij niet zoo zeer het oog op anderen, maar ieder ziet op *zich zelven*. Het voegt niet te vragen: « Heeft deze, of die wel genoeg? » Want wij mogen over anderen niet oordeelen. Ieder staat of valt zijnen eigen Heere (1), en elk zal zijn eigen pak dragen (2). Voor zoo ver wij meenen klaar te zien, dat deze of gene niet genoeg heeft, zij het ons een wenk tot scherper onderzoek, of *wij zelve* wel meer hebben, dan zulk eenen. En, voor zoo ver wij van iemand vertrouwen, dat hij genoeg heeft, doe het ons zoo veel ernstiger denken, of *wij* wel zoo veel hebben, als hij. Ieder derhalve zie op zichzelven. Ieder vrage: « Heb IK wel genoeg? »

Heb ik wel genoeg? — GENOEG! — dit kan tweezins, begrepen worden: — *genoeg*, zoo veel als volstaan kan, of *genoeg*, zoo veel als mijn hart begeert.

Maar die het in den eersten zin meent, is die wel des eeuwigen levens waardig? Kent hij de eeuwigheid wel regt? Zoude hij wel iets hebben van hetgene voor de eeuwigheid noodig is? — Wij twijfelen er aan. Die er iets van heeft, begeert meer. Het licht, dat in zijn binnenste is opgegaan en schemert, is hem zoo aangenaam, dat hij wenscht: het moge toenemen tot den vollen dag toe! Neen, die eenigzins begrijpt, wat eigenlijk zaligheid

(1) Rom. XIV: 4. (2) Gal. VI: 5.

is, en wiens begeerte zich daarnaar uitstrekt, die wil niet op den laagsten trap blijven, hij wenscht den hoogsten te bereiken.

Derhalve, hoe zeer de vraag dit insluit: « Ben ik wel zoo als ik wezen moet, om bereid en geschikt te zijn voor de eeuwigheid, en daarin gelukkig te wezen? — is echter het hart van den opregten vrager zelfs met een geruststellend antwoord van zijn geweten niet te vrede. Hij begeert nog meer: hij wenscht, zoo veel als mogelijk is, te bezitten. Alzoo was het ook met Paulus, « *niet dat ik het alreede gekregen heb, of alreede volmaakt ben, maar ik jage daarnaar, of ik het ook grijpen mogt.* » Zoo schrijft hij Phil. III: 12.

Heb ik WEL genoeg? — dit sluit in zich zekere twijfeling, ten minste zeker wantrouwen aan ons zelve.

Wanneer iemand inderdaad twijfelt, of hij wel genoeg heeft voor de eeuwigheid, dan is er niet zelden, maar al te veel reden om te vreezen, dat hij inderdaad niet genoeg heeft; die waarlijk niet genoeg hebben, twijfelen veelal het minste, en meenen, dat alles met hen wel is. Gelukkig, wanneer iemand over de zaak nadenkt, en de vraag: « *Heb ik wel genoeg?* » overstelt tegen de gewone zorgeloosheid.

Maar zij, die begrijpen, welk een groote zaak het zij, uit dit leven in een ander,

dat nimmer zal eindigen, over te gaan, en door eigene ondervinding, en door die van anderen weten, hoe bedriegelijk des menschen hart is, hoe ligt men zich zelve vleit met gunstige gedachten omtrent zich zelve, hoe gaarne men zich geruststelt, die wantrouwen zich zelve, en, hoezeer ook tot den grootsten overstap toegerust, vragen zij: « Heb ik *wel* genoeg? » En, wanneer dit vertrouwen geene angstvallige moedeloosheid, of twijfelmoedigheid haart, maar tot dieper onderzoek, en tot meerderen ijver in het staan naar volmaking noopt, dan zal deze vraag, hunne rust niet storen, maar veeleer bevorderen.

De voorgestelde vraag is derhalve, alspreekt men dezelve niet met woorden uit, « een ernstig nadenken over ons lot hier namaals, en eene zorgvuldige en onpartijdige beproeving van ons zelve, welke ons gedurig moet opwekken, om ons voor te bereiden voor de eeuwigheid, en daar na te staan, dat wij, wanneer de Heer ons mogt gelieven op te roepen: ten allen tijde gereed zijn om den grooten overstap te doen, en dan de meestmogelijke goedkeuring van onzen Heer weg te dragen. »

Is deze vraag wel noodig?

Wij gelooven niet, dat iemand, die eenigzins zijn belang kent, en zich zelve lief heeft,

dit in bedenking zal nemen. Nogtans zullen er wel zijn, die ongelukkig genoeg in den waan verkeeren, dat men zich over dit stuk niet behoeft te bekommeren; en niet weinigen, welke door traagheid, door zeker opzien tegen de nitkomst van dit onderzoek, daarvan worden afgeschrikt.

Komt, alle bedenkingen ter zijde gesteld! alle uitvlugt tegengegaan! alle traagheid of tegenzin afgelegd! Komt, bedaardelijk overwogen, of de vraag niet hoog noodig zij?

Inderdaad. Dit onderzoek is voor elk van het uiterste belang, 1. om het *gewicht* van de zaak, 2. om de *bedriegelijkheid* van ons hart, 3. om de *kortheid* en *onzekerheid* van onzen *tijd*.

1. *Eeuwigheid!* Toekomende staat! beslissing van ons lot! Welk een denkbeeld! Wie kan er los over heen stappen? Wiens hart klopt niet, wanneer het hem voor de aandacht komt; — “Hier leef ik nog (dus moet ieder spreken) Hier leef ik nog als tusschen hope en vrees; ik smaak genoegens, ik geniet het goede; maar die genoegens, worden afgebroken door verdriet; het goede wordt afgewisseld met het kwade. Ik wordt gedrukt door ramp en tegenspoed, maar deze wijken door verandering en verbetering van mijn lot. Nauwelijks verblijd ik mij daar over, of de vrees voor nieuw leed beklemt mijn hart, en zij wordt vaak bevestigd.”

» Mijne ziel heeft wel vrede bij het ver-
 rigten van eene goede daad; maar mijn ge-
 weten zegt mij, dat mijn goed weinig, mijn
 kwaad menigvuldig is; het stelt mij mijne
 onvolmaaktheid voor oogen, en verklaart
 mij, dat ik strafbaar ben bij God. Ik on-
 dervind dat de Heer mij niet vergeld naar
 mijne ongeregtigheden, dat Hij mij langmoe-
 diglijk verschoont; maar *wat* zal het eens
op het einde zijn?» Alzoo is mijn leven
 hier op aarde eene gestadige afwisseling van
 goed en kwaad, alzoo kan het toch niet
 blijven. Neen! eenmaal zal mijn lot *beslist*
 worden; en *hoe* zal het *dan* zijn? — Niet
 meer afwisseling! Niet meer onzekerheid!
 Niet meer dobberen tusschen hope en vrees!
 Neen! dan zal het zijn goed of kwaad —
 geluk of ongeluk — vervulling van hope, of
 bevestiging van vrees; en zoo als het zijn zal
 bij mijnen dood, bij de beslissing van mijn
 lot, zoo zal het *eeuwig* blijven. — Dus
eeuwig wel, of *eeuwig kwalijk*! — o!
 Welk een onderscheid!”

Wie kan hier aan denken zonder zichzelf
 af te vragen: hoe is het met MIJ? Ben IK
 geschikt voor het genot van eene eindelooze
 zaligheid, of ben IK daar onvatbaar voor?
 Heb IK datgene, dat IK hebben moet, om
 eeuwig gelukkig te kunnen zijn?”

En, ofschoon de ware, naar volmaaktheid
 dorstende vrome, gaarne het vooruitzigt

koestert, dat zijne ziel in dien staat der afgescheidenheid, op de eene of andere wijze, nog meer gereinigd, nog meer voor het Hemelsche genot gevormd zal worden, acht hij daarom de vraag overtollig? Gevoelt hij niet, dat er voor zijn kenen gaan, toch een beginsel van het ware leven moet zijn, zonder hetwelk zijne ziel in dien staat der afgescheidenheid niet voor meerdere volmaking vatbaar is? — Of zal hij het op eene veronderstelling omtrent hetgene in die donkere toekomst mogelijk is, durven of kunnen laten aankomen?

2. De vraag moet ons nog al *gewigtiger* voorkomen, wanneer wij in aanmerking nemen de *bedriegelijkheid van ons hart*.

Hetgeen noodig is voor de eeuwigheid strijdt tegen onzen verdorvenen aard, tegen onzen zinnelijken smaak. Het kost ons niet alleen moeite om daarover te denken; maar wij hebben daarin zelfs eenen tegenzin. Ons vleesch zoekt het gemak, en begeert rust, onze eigenliefde denkt gaarne het beste van ons zelve. Om de moeite te besparen van het onderzoek — om onze zoete verbeelding van onszelve niet te verliezen, gelooven wij gereedelijk, dat wij genoeg hebben voor de eeuwigheid. Het minste, dat wij in onszelve ten goede bespeuren, vergrooten wij in onze schatting, en stellen weldra vast, dat alles wel is. Zien wij op anderen, welke,

naar onze gedachte, veel minder, dan wij, geschikt zijn voor de eeuwigheid, dan twijfelen wij niet langer, of wij hebben gewisselijk genoeg.

Maar, is de zaak van het uiterste gewigt, en stellen wij ons zelve zoo gereedelijk, zonder genoegzame gronden, gerust, is het dan niet van het grootste belang; ons zelve te wantrouwen, onpartijdig te onderzoeken, en ernstig te vragen, « *Heb IK wel genoeg voor de eeuwigheid?* »

3. Daarbij komt nog de onzekerheid van onzen leeftijd. Indien de dag van onzen dood ons bekend was, — indien wij met zekerheid wisten, hoe vele jaren of maanden wij hier op aarde zullen vertoeven, dan zou de zwaarigheid misschien minder zijn, — dan zouden wij kunnen zeggen: » Hetgene wij heden niet bezitten, kunnen wij morgen zoeken; hetgene wij morgen nog niet gevonden hebben, kunnen wij in de volgende week verkrijgen; hetgene nu nog niet is afgedaan, kan in een volgend jaar geschieden. »

Maar, lieve lezer! Gij vergeet bij dit alles nog ééne veronderstelling, ééne voorwaarde.

» Indien wij dan gezond zijn, — indien wij dan gelegenheid hebben, — indien wij dan het gebruik van onze redelijke vermogens bezitten, — indien wij dan meerder lust hebben dan heden! » — En, hebt gij dat in uwe hand? Zijt gij daaromtrent verzekerd?

Is het niet mogelijk, dat dit alles u ontbreekt, of ontnomen wordt? En wat baat het u dan, dat gij weet, nog vele jaren tijd te hebben?

Maar, buiten dat. Wie kent het getal van de dagen of jaren, welke voor hem bestemd zijn? Wat is onzekerder dan het uur van onzen dood? De mensch is als het gras, als eene bloem des velds (1). Immers is ieder mensch, hoe vast hij sta, enkel ijdelheid (2)! Wij dragen de zaden des doods in onze ingewanden. Ons leven hier op aarde is een gestadig sterven. Het zwaard, dat onzen levensdraad vroeg of laat zal afsnijden, hangt aan een zijden koord boven ons hoofd. Hij, in wiens hand onze adem en ons leven is, en bij wien alle onze daden zijn (3), kent onzen tijd; Hij wenkt, het zwaard valt, en wij, hoe gezond of sterk, wij zijn niet meer!

Ontzettend oogenblik! Akelig vooruitzicht! Doodelijke onvoorzigtigheid! — Wij meenden bereid te zijn voor de eeuwigheid, of wij dachten, dat wij nog tijds genoeg hadden om ons toe te bereiden, en de dood overvalt ons, de tijd is voorbij; wij hebben niet genoeg, en het is voor eeuwig te laat!

Wie beseft dit? — En zal hij dan nog

(1) Psalm CIII, 15.

(2) Psalm XXXIX, 6.

(3) Dan. V, 23.

zeggen: « Het is niet noodig te vragen, of wij wel genoeg hebben voor de eeuwigheid.»

Die eene verre reis doen moet over den onmetelijken oceaan naar een ander werelddeel, waar hij zich zal nederzetten om zijn brood te winnen, of eenig ambt te bekleden, zal hij niet zorgvuldig alles bijeenbrengen, wat hij, *en* voor de reis, *en* voor zijnen stand in zulk een oord noodig heeft? Zal hij den bijeengebragten voorraad, de opgezamelde kundigheden, enz. niet nazien, en bedenken, of hij wel al het noodige heeft? Zal hij dit laten aankomen tot op het laatste oogenblik, wanneer op het onverwachts, het anker kan geligt worden, en het schip in zee steken? — En gij, o mensch! zult niet bedachtzaam zijn omtrent dood en eeuwigheid? Gij zult de bezorgdheid daarover, de toeberedding daarvoor, onnoodig achten?

Zoude het evenwel niet beter zijn, deze vraag niet te doen?

Wij schamen ons bijna deze vraag te voegen bij de voorgaande. Wie onzer, lezers! erkent nu niet het belang, dat hij heeft bij zijne voorbereiding voor de eeuwigheid? Maar, zal zulk een immer durven denken, dat het beter zoude zijn, zoodanig onderzoek niet te doen? Gewis, alle bedenkingen daartegen vervallen door dit ééne « *het is noodig.*»

Heeft iemand iets volstrekt noodig tot zijn tijdelijk bestaan, zal hij dan, zoo lang het eenigzins voor hem verkrijgbaar is: zeggen: « Het is beter, dat ik er van afzie, dewijl het zoo veel geld kost, dewijl er zoo veel moeite aan vast is om het te bekomen? » Neen! Hij zal zeggen: « *Ik heb het noodig.* »

Kan iemands gezondheid of zijn leven niet gered worden zonder de walgelijkste geneesmiddelen, zonder eene aderlating, of zonder pijnelijke of gevaarlijke kunstbewerking, zal men dan zeggen, dat het beter is den lijder niet te kwellen door middelen, waarvan hij walgt, hem niet te verzwakken door verlies van bloed, hem geene smarten aan te doen, of hem niet in gevaar te brengen? Neen, men zal zeggen: « *het is noodig.* »

Wij zullen nogtans ten overvloede de bezwaren, welke men tegen het onderzoek omtrent de eeuwigheid zoude kunnen inbrengen, onpartijdig wikken en wegen:

1. Wij hooren sommige zeggen: Door het peinzen over dood en eeuwigheid komen de naargeestigste gedachten in ons op, welke ons het genoegen van ons leven betwisten. Salomo prijst de *blijdschap*, dewijl de mensch niets beters heeft onder de zon, dan te eten en te drinken en blijde te zijn. Pred. VIII: 15; verg. V: 17, II: 24. En waarlijk, wanneer wij het hoofd laten hangen, dan gedragen wij ons ondankbaar jegens Gods goedheid,

wij zijn onaangenaam aan andere menschen, en berooven ons zelve van het genot der zegeningen, welke God ons verleent, daar Hij zich niet onbetuigd laat aan ons, vervullende onze harten met spijze en vrolijkheid (1). En ons leven is eenmaal kort genoeg, en levert maar al te veel moeite en verdriet op, dan dat wij ons nog daarenboven zouden kwellen met dingen van de toekomst.

Indien gij alzoo spreekt uit dat zelfde beginsel, hetwelk velen doet zeggen: «*laat ons eten, laat ons drinken, want morgen sterven wij,*» 1 Kor. XV: 32^b, dan moeten wij u beklagen, wegens uwe verregaande ligtzinnigheid, welke met het allergewigtigste den spot drijft. — Maar meent gij het in goeden ernst, dan moeten wij vooreerst tegen hetgene gij uit den Prediker van Salomo bijbrengt, u herinneren de woorden van dienzelfden wijzen Koning, Pred. XI: 9 en XII: 1: «*Verblijd u, o jongeling! in uwe jeugd, en laat uw hart u vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uwer harten, en in de aanschouwing uwer oogen. Maar weet, dat God, om alle deze dingen, u zal doen komen voor het gerigt. En gedenk aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer de kwade dagen komen, en de jaren naderen, van welke gij zeggen zult: ik heb geen lust in dezelve.*»

(1) Hand. XIV: 17.

2. Wij stemmen gaarne toe : De liefdevolle God wil dat Zijne menschen hier op aarde zullen vrolijk zijn, en het leven dat Hij hun geeft, genieten. Maar, ter goeder trouw, de zorg voor de eeuwigheid strijdt hier tegen niet. Gij behoeft daardoor het hoofd niet te laten hangen. Zal iemand, die toebereidsels maakt tot eene verre reize, daardoor verhinderd worden, om met smaak te eten en te drinken? Behoeft deze zorg hem wel het aangename van de zamenleving te betwisten, of de genoegens van het leven te ontzeggen?

Indien gij er wel over denkt — indien gij regt begrip hebt van de eeuwigheid — indien gij daar eenig belang in stelt, dan zult gij elken dag des levens welke u vergund wordt, en alles wat u daarop wedervaart, beschouwen als gelegenheden en middelen, welke de Heer u gunstig verleent ter uwer voorbereiding voor de eeuwigheid. Gij zult u daarover met dankzegging verblijden. Zij zullen u dierbaarder zijn, dan zij anders zouden wesen. Het denken over uwe bestemming, het gebruik maken van die gelegenheid zal die dankbaarheid verhoogen, en het zorgen voor de eeuwigheid, wel verre van uw genoegens te storen, zal hetzelfde vermeerderen.

Of, zult gij misschien zeggen : « Jezus verbiedt ons het zorgen en vooruitloopen : *Zijt niet bezorgd tegen den dag van morgen ;*

want de morgen zal voor het zijne zorgen ; elke dag heeft genoeg aan zijn zelfs kwaad. Matth. VI: 54. Indien Jezus wil, dat wij bij den dag zullen leven, dat wij niet eens wegens den dag van morgen bekommerd zullen zijn, zullen wij dan nog verder vooruitloopen, en ons kwellen over de eeuwigheid, welke nog *zoo verre af is?*”

Zoo verre af is! — Vrienden! hoe kunt gij dit zeggen; gij weet immers den dag van uwen dood niet? De eeuwigheid is welligt veel nader bij u, dan gij denkt. — Dan, dit in het voorbijgaan!

Maar verstaat gij de les van onzen wijzen Leeraar wel? — Het angstvallig, het onmatig bezorgd zijn over tijdelijke belangen, eten, drinken, kleeding — ja dat keurt de Heiland gewisselijk af: doch verwerpt Hij daarmede eene betamelijke oplettenheid op onze belangen; eene gepaste voorzorg? Verbiedt hij daarmede de bezorgdheid over de dingen van den Hemel en de eeuwigheid. Leest het voorgaande vers: *Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zyne gerechtigheid, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden,* — en schaamt u over uwe uitvlugt.

Zoudt gij onverstandig genoeg willen zijn, om, uit aanmerking van dit gezegde des Heilands, welke de onbetamelijke zorg verbiedt, *alle zorg* te laten varen, en uzelfen roekeloos aan gebrek en armoede, of ou-

geluk bloot te stellen? Of zoudt gij dus willen redeneren: « Omdat wij niet mogen vooruitloopen, is het beter in het geheel geene voorzorg te gebruiken? » — Moet gij niet bekennen, dat het de grootste roekeloosheid is, wanneer men, omdat het niet goed is over wereldsche dingen zich te kwellen, het daarom beter acht, in het geheel niet aan den Hemel, en aan de eeuwigheid te denken?

Zult gij eindelijk zeggen: « Het is eene noodzakelijke kwelling. Wat kunnen wij met ons zorgen, twijfelen, vragen, toch toe- of afdoen omtrent ons lot in de eeuwigheid? Dat is reeds voor de grondlegging der wereld bepaald. Het hangt alleen van God af. Jezus zelf verklaart: *Wie van u kan, met bezorgd te zijn, ééne elle tot zijne lengte toedoen?* Matth. VI: 27.

Wel nu. Laat dan *alles* op de onzekere toekomst aankomen. Zoekt dan geene hulp, wanneer gij in nood zijt; want gij weet niet, of die hulp wel baten zal. Gebruik geene geneesmiddelen ingeval van doodelijke krankheid; want gij weet niet, of dezelve wel van vrucht zullen zijn. Legt geen voorraad op van levensmiddelen voor den winter; want gij weet niet of gij den winter wel zult beleven of doorkomen.

Maar, is het wel eene noodelooze of nuttelooze kwelling, — indien gij al eene be-

hoorlijke zorg kwelling noemen wilt? Bezorgd te zijn voor het volgend leven, ja, zou noodeloos en nutteloos kunnen heeten, indien ons tegenwoordig leven niet een staat ware van voorbereiding voor het toekomstige. — Het zoude eene vergeefsche arbeid zijn, indien er geene mogelijkheid ware, om hier te verkrijgen hetgene wij namaals zullen noodig hebben. Maar alles wat wij noodig hebben om gelukkig te sterven, en de eeuwigheid zalig door te brengen, is te verkrijgen. *Nu* is het de welaangename tijd, *nu* is het de dag van zaligheid (1). Zoekt het *nu*, gij zult het vinden. Maar, zoo gij er geen werk van maakt, de dood zal u overvallen, en dan is de gelegenheid voorbij, en zij zal nimmer wederkeeren!

Wat beduiden toch al die bedenkingen? Ligt er ook eene heimelijke veronderstelling in uw hart, dat gij *niet genoeg* hebt voor de eeuwigheid? Schrikt gij tegen de ontdekking hiervan? En is het daarom, dat gij meent het beter te zijn niet aan deze dingen te denken? O hoe dwaas! — Zijt gij daarmee geholpen? Ach! die vrees bewijst maar al te veel dat gij *niet genoeg* hebt; zij roept u met luider stemme toe: »Het is hoog tijd hierop bedacht te zijn.» Het uitstel is hoogst gevaarlijk. Het verzuim is doodelijk. Het stelt u bloot voor eene rampzalige eeuwigheid. Of, zult gij misschien wederom zeg-

(1) 2 Kor. VI: 2.

gen: »Als het komt, is het tijds genoeg?»
 Neen! als het komt, als dood en eeuwigheid
 daar zijn, is het geen tijds genoeg; want
 dan zal er geen tijd meer zijn, dan ligt de
 slag er toe, dan is het voor eeuwig te laat!

Al veroorzaakte dit onderzoek u eenige
 kwelling — al haarde het u eenige schrik
 door de ontdekking, dat het noodige voor
 de eeuwigheid u ontbreekt, zoude die kwel-
 ling, die schrik niet heilzaam kunnen zijn
 tot uwe teregtbrenging? En wat zegt die
 schrik in vergelijking van de ontroering,
 welke u zal aangrijpen, wanneer gij alles,
 wat van dien aard is, verzuimd hebbende,
onbereid in de eeuwigheid valt, en dan be-
 merkt dat uwe overleggingen en verbeeldin-
 gen u jammerlijk misleid hebben?

Het zij zoo, dat de gedachten over uzelf,
 en over dood en eeuwigheid u veelal
 de lust benamen tot de gemakkelikheden
 dezes levens, dat zij u kwelden, beangstig-
 den, nederdrukten — wat zwarigheden? Wat
 is kortstondig aardsch genot, in vergelijking
 van eeuwige vreugde? Wie zou het eerste
 niet willen missen om het laatste te verkrij-
 gen? Wat is voorbijgaande tijdelijke smart,
 moeite, vrees, bekommernis, in vergelijking
 van eeuwig wee! en ach! van eindeloos be-
 rouw? Wie zou zich het eerste niet gaarne
 getroosten, om het laatste voor te komen?

Lieve vrienden! Is het dan niet veel beter

te denken aan ons eeuwig belang, dan hetzelfde te veronachtzamen? Vraagt gij ernstig: «*hebben wij wel genoeg voor de eeuwigheid?*» Dat is juist de weg om genoeg te hebben, en bereid te zijn, wanneer de Heer u zal oproepen; vraagt gij er niet naar, dat is juist de weg, om niet genoeg te hebben en verloren te gaan.

O sterveling! die zoo stijf voor u ziet naar de aarde, waaruit gij genomen zijt, en tot welke uw ligchaam eens zal wederkeeren (1); terwijl uw hart zich alleen bij het tegenwoordige bepaalt! ei! sla de oogen op! Zie vooruit, er komt een leven na dit leven, — een eindeloos leven! Gij zijt geschapen voor de *eeuwigheid!*

Hoe zal nu ieder, met toepassing op zich zelve, over deze vraag denken?

Wij hebben u beloofd, lieve lezers! dat wij, eer wij van u scheiden u eenige hulp zouden bieden, om, elk voor u zelve, over de behandelde vraag na te denken. Hieraan voldoen wij gaarne. en stellen ons tot dat einde, onderscheidene klassen van lezers voor, bij voorbeeld:

1. Gelukkigen naar de wereld.
2. Ongelukkigen naar de wereld.

(1) Gen. III: 19.

3. Aardschgezinde menschen.
4. Meer beschaafden.
5. Ernstig nadenkenden.
6. Ware vromen.

Wij verbeelden ons, dat allerlei soort van lezers tot deze klassen kunnen gerangschikt worden, en zullen trachten ieder zijn bescheiden deel te geven, en alle, naar hunne bijzondere gesteldheid, te regt te wijzen.

Wij verzoeken u intusschen, wanneer gij meent onder eene van deze klassen te behooren, daarom niet over te slaan hetgene tot de andere klassen wordt gezegd. Gij zoudt in uwe veronderstelling kunnen dwaalen. Ook kan hetgene aan anderen wordt voorgehouden, voor u nuttig en noodig zijn.

Nog een verzoek hebben wij er bij te voegen, te weten: dat gij meer de toepassing maakt op *u zelve*, dan op anderen. Wat baat het u te weten, of een ander bereid is of onbereid, indien *gij zelf niet* genoeg hebt voor de eeuwigheid? Wanneer gij *alleen* den splinter ziet in het oog uws broeders, dan blijft de balk in uw eigen oog hangen (1). En hoe ongelukkig, wanneer gij, ziende wat anderen kan troosten en gerust stellen, de troost welke u gegeven wordt, verwerpt!

Nu gaan wij voort.

(1) Matth. VII: 3—5.

Gelukkigigen naar de wereld! gij kunt onbekommerd leven. Gij zijt rijk, en hebt geens dings gebrek. Wat gij onderneemt gelukt u. De voorspoed vergezelt u op al uwe paden. Allerlei gemakliĳkheden en genoegens komen u van zelve tegen. Uw stand, uw aanzien verheft u boven vele anderen. Welligt munt gij uit, en wordt toegejuicht wegens uwe uitgebreide geleerdheid.

Maar! is dat alles wel *genoeg* voor de *eeuwigheid*? Gaat het zeker, dat iemand die van tijdelijk geluk mildelijk bedeed is, daarom ook den hemel als zijn erfdeel kan verwachten? Kan de heerlijkheid van uwen stand hier op aarde, u aanspraak geven op een eindeloos geluk? Zijn uwe schatten toereikend om de zaligheid te koopen? Hebt gij wijsheid genoeg, om den weg naar het eeuwige leven te vinden?

Zijn wij allen niet, met de geheele wereld, verdoemelijk voor God (1)? Kunt gij met al uw goud en zilver, met al uwe parelen en edele gesteenten, met al de huizen en akkers welke gij bezit, de straf, welke wij om onze zonden te wachten hebben, afkoopen? Kan het aanzien dat gij in de wereld bekleedt, indien gij niet met God verzoend en niet tot Hem bekeerd zijt, u vatbaar maken voor dat Koningrijk, dat niet van deze wereld is (2)? Kan uwe geleerdheid, indien zij niet meer is

(1) Rom. III: 19.

(2) Joan. XIX: 36.

dan eene aardsche, indien zij niet eene hemelsehe wijsheid is, u baten in het volgende leven?

Wij kunnen door geene vergankelijke dingen, zilver of goud, gered worden. De verlossing is alleen door het dierbaar bloed van JEZUS. 1 Petr. I: 18, 19, Niet vele wijzen naar den vleesche, niet vele magtigen, niet vele edelen, maar het dwaze dezer wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zoude; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zoude beschamen. En het onedele der wereld, en het verachte heeft God uitverkoren, en hetgene niet is, opdat Hij hetgene iets is, te niete zoude maken. 1 Kor. I: 26. 28. De dingen van het Koningrijk der Hemelen heeft de Vader voor de wijzen en verstandigen verborgen, en dezelve den kinderkens geopenbaard. Matth. XI: 25.

Gij moogt dan zoo rijkelijk bedeeld zijn met aardsch geluk, als eenig sterveling: de vraag blijft "« hebt gij niet meer dan dit?" Hebt gij God niet tot uwen viend door Jezus Christus? — Hebt gij in uw hart geen be-ginsel, dat vernieuwd is door den Heiligen Geest? — Dan hebt gij ook niet genoeg voor de eeuwigheid.

Ongelukkigen naar de wereld! Gij, die in armoede en gebrek uwe dagen verkwijnt,

met allerlei rampen moet worstelen, door krankheden en smarten wordt uitgeput, wellicht geen mensch vindt, die zich uwen nood aantrekt, geen' rijken die u een kruimel, welke van zijne tafel afvalt, gunt!

Misschien denkt gij, tot uwe geruststelling, aan het voorbeeld van den armen Lazarus, in de gelijkenis Luc. XVI: 19—31. inzonderheid aan hetgene Abraham tot den rijken man zeide, vs. 25. « *Kind! gedenk, dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven, Lazarus desgelijks het kwade, en nu wordt hij vertroost, en gij lydt smarten.*

o Wij gunnen het u van harte, dat gij hiernamaals de ruimste vergoeding moogt ontvangen voor het lijden, dat gij hier te dragen hebt. Het is ook zeer wel mogelijk, dat gij bij uw sterfuur, niet alleen het einde van uw leven, maar ook van alle moeite en verdriet aanschouwt, en overgaat in dat leven, waarin de Heer alle tranen van uwe oogen zal afwisschen (1).

Maar! is het lijden van deze tegenwoordige wereld wel eene genoegzame grond om eene zalige eeuwigheid te verwachten? Gaat de gevolgtrekking zeker door: » *omdat wij het in dit leven kwaad hebben gehad, daarom zullen wij het in het volgend leven goed hebben?* »

Meent gij, dat het lijden van dezen tijd eene voldoening zou kunnen zijn voor de

(1) Openb. XXI: 4.

schuld van uwe zonden? Of dat het in mindering daarvan zou kunnen verstreken? — Wat is de tijd in vergelijking van de eeuwigheid? Wat kan een kortstondig, en door vele opzigten verzacht, lijden afkorten op eene rekening, welke geen sterveling tot den laatsten penning toe betalen kan?

Hoe zou een lijden, waaronder wij niet zelden ons door ongeduld, door twisten, en andere verkeerdheid bezondigen en schuldig maken — een lijden, waardoor wij ons niet tot verootmoediging en tot verbetering laten brengen, ten minste niet zoo als het behoort, en waardoor wij dus onze schuld nog verzwaren, — hoe zou dat in mindering kunnen strekken van het oordeel dat wij verdiend hebben? Hoe zou dat ons des eeuwigen levens kunnen waardig maken? En al kon dat eenigzins in aanmerking komen, zoude het lijden van dezen tijd op zich zelve iemand kunnen geschikt en vatbaar maken voor het zalig hemelleven? De rampen en tegenheden kunnen, ja, die uitwerking hebben door de genade van den Heiligen Geest, dat een zondig mensch daardoor tot nadenken wordt gebragt en tot bekeering bewogen, gelijk de verloren zoon in de gelijkenis (1). Zij zijn vaak middelen, welke de getrouwe Zaligmaker gebruikt om zijne ware Christenen, die reeds aanvankelijk bekeerd

(1) Luc. XV: 11 en verv.

zijn, te heproeven en te louteren, hen van het aardsche af te trekken, hun ootmoedigheid te leeren, hen hemelschgezind te maken; maar wanneer de moeite en het verdriet deze uitwerkingen missen, en men blijft onbekeerd en vervreemd van God, men word er niet door gezuiverd, niet door geheiligd, wat dan? Kan de ongelukkige dan in zijn lijden eenen grond vinden, om op eene zalige eeuwigheid te hopen?

Het lijden op zich zelve baat hier niets; die bij dat lijden geen deel aan de gerechtigheid van Christus heeft, en door den geest niet word verbeterd, die heeft *niet genoeg* voor de eeuwigheid!

Aardsgezinde menschen! die nauwelijks iets weet van God of zijn gebod, of nooit ernstig nadenkt over dood en eeuwigheid — die geen werk maakt van uwe onsterfelijke ziel — die in diepe onkunde voorleeft, of uwe verstandsvermogens alleen aanwendt tot tijdelijke dingen, en alleenlijk schijnt te leven om te eten en te drinken en aardsche goederen en vermaken na te jagen, — wat moet gij wel van u zelve denken, wanneer de voorgestelde vraag u eens voor de aandacht komt?

De Bijbel zegt zoo stellig: *Vleesch en bloed zullen het Koninkrijk Gods niet beërven.* 1. Kor. XV: 50. Die dat vleesch en bloed alleen verzorgt, en zijne onsterfelijke ziel verwaarloost, wat heeft die toch voor

de eeuwigheid? Die alleenlijk werkt om de spijze welke vergaat, en niet denkt aan de spijze welke blijft tot in het eeuwige leven (1), wat heeft die toch voor de toekomstige wereld? Wij moeten niet alleen een zekere pas of vrijgeleide brief hebben, om in den hemel toegelaten te worden, maar ook behoorlijke vatbaarheid en geschiktheid voor dat leven, hetwelk den hemel zalig maakt.

Maar hebt gij de gelegenheid die u gegeven is, den tijd welken u verleend werd, misbruikt en verzuimd? Hebt gij geen vrijgeleide brief, dat is, geen deel aan de verdiensten van den Heer Jezus? — Hebt gij geenen voorraad, dat is, geene kennis van God en goddelijke dingen. geen zaligmakend geloof, geen vernieuwd hart, waarin liefde tot God en tot Jezus heerschende is, moet gij dan niet billijk twifelen, of gij wel *genoeg* hebt? Neen! veel-
eer zult gij moeten zeggen: « Wij hebben nog *niets* voor de eeuwigheid, wij zijn nog geheel onbereid om te sterven, geheel ongeschikt voor het volgende leven.»

Meer beschaafden! Door meer beschaafden verstaan wij de zoodanigen, welke zich boven de *drie* vorige klassen verheffen, en niet zoo grof en zinnelijk zijn als die. Wij bedoelen menschen, die een weinig meer doorzigt hebben, die begrijpen, dat zij niet voor dit leven alleen bestemd, maar voor de eeu-

(1) Joan. VI: 27.

wigheid geschapen zijn, en dat het in die eeuwigheid den goeden wel, den goddeloozen kwalijk gaan zal; zij wenschen en hopen gelukkig te zullen aanlanden; zij zoeken zich op vaste gronden daaromtrent gerust te stellen, en dat wel op gronden, welke min of meer van eenen godsdienstigen aard zijn. Maar, op *welke gronden* bouwen de meesten hunner hunne verwachting? « Wij zijn geboren uit Christen ouders; wij zijn in de Christelijke kerk opgevoed; wij hebben de leer van Jezus beleden, en ons aan Zijne gemeente verbonden, en voorts vertrouwen wij, dat God door Zijne barmhartigheid ons onze zonden wel zal kwijtschelden.» — Ziedaar hunne gronden!

Zoo redeneren zij, daarmede stellen zij zich gerust; maar is het *genoeg*?

Zou het genoeg zijn ter verkrijging van eindeloos geluk, vergeving van zonden te hebben?

Het is wel waar: zonder vergeving van zonden kan het eeuwige leven niet geschonken worden. Maar even waar is het, dat het eeuwige leven niet kan genoten worden zonder reiniging des harten. Vergeving van zonden is bevrijding van straf, maar geene verbetering van het hart. Wat baat het iemand, dat hij door schuldvergevende genade van God in Christus vrij is van het helsche verderf, indien hij niet door de wederbarende kracht van den Heiligen Geest vernieuwd is

tot deugd en heiligheid, en geschikt gemaakt voor het hemelsche geluk?

Die verbetering des harten, die geschiktheid voor het eeuwige leven, vloeit niet voort uit de natuurlijke geboorte. Wij lezen Joan. I: 13: *Die kinderen Gods worden, zijn niet uit den bloede, noch uit den wille des vleesches, noch uit den wille des mans, maar uit God geboren.* Zij wordt niet door de uiterlijke plegtigheid des doops toegebracht: « *Niet de doop, die eene aflegging is van de vuiligheid des ligchaams, maar die de vraag is van eene goede consciëntie tot God, behoudt;* » dit schrijft Petrus, 1^e Brief III: 21. De belijdenis der lippen voert haar niet met zich. « *Men belijdt wel met den monde ter zaligheid, maar dan moet men ook met het hart gelooven ter regtvaardigheid. Niet een iegelijk, die tot Jezus zegt: Heere! Heere! zal ingaan in het koningrijk Gods, maar alleen hij, die den wil des Vaders doet.* » Dat lezen wij Rom. X: 10 en Matth. VII: 21. En waarlijk, in Christus Jezus heeft noch besnijdenis eenige kracht, noch voorhuid, maar het geloove door de liefde werkende. Gal. V: 6. Die dat niet heeft, die heeft voorzeker niet genoeg voor de eeuwigheid.

En, wat het vertrouwen op de Goddelijke barmhartigheid aangaat, wij weten immers, dat deze Gods regtvaardigheid niet kan te niette doen; daarom moest Gods eigen Zoon,

in onze natuur, de verzoening van onze zonden te weeg brengen, opdat God beide Zijne regtvaardigheid en Zijne barmhartigheid zou kunnen openbaren in het vergeven van onze zonden. Maar, zoo iemand die genade van God begeert op eene andere wijze dan God dezelve kan en wil betoonen, hoopt hij dan niet te vergeefs op de Goddelijke barmhartigheid? Is zijn vertrouwen wel genoeg? Moet het hem niet beschamen?

Ernstig nadenkenden! — Opdat gij moogt begrijpen wie wij eigenlijk hiermede bedoelen, willen wij u een geval mededeelen, hetwelk gij breeder kunt lezen Matth. XIX: 16—50. Zeker aanzienlijk en vermogend jongeling van een braaf karakter, voorbeeldig en onberispelijk voor het oog der menschen, zoo dat Jezus zelf hem beminde, kwam tot den Heiland, en vraagde, wat goeds hij betrachten moest om het eeuwige leven te beërven? De Heiland wees hem op de geboden van des Heeren wet. Hij kon betuigen, die alle van zijne jeugd af onderhouden te hebben. Jezus zeide toen: « een ding ontbreekt u: ga heen, en verkoop alles wat gij hebt, en geef het geld den armen.» Hiertoe kon hij niet besluiten. Bedroefd ging hij weg; en alzoo bleek het, dat hem waarlijk één ding ontbrak, en dat hij toen *niet genoeg* had voor de eeuwigheid.

Gij lezers! welke wij *ernstig nadenkenden*

noemen, zijt gelijk aan dezen jongeling. Ten minste wij beschouwen u uit geen minder gunstig oogpunt. Zoo los als de anderen, welke hun lot op Gods algemeene barmhertigheid laten aankomen, stapt gij er niet over henen. Zoo grof en kinderlijk denkt gij niet, als die, welke op uiterlijke voorregten, als gronden van verwachting, steunen. Gij begrijpt te regt, dat zonder heiligmaking niemand den Heere zien zal (1); dat het koningrijk Gods niet is spijze en drank, maar gerechtigheid, vrede en blijdschap door den heiligen Geest (2). Dat noopt u welligt, om de toekomstige zaligheid in den weg van deugd en pligtsbetrachting te zoeken. Ingevolge hiervan zijt gij vrij gezet op de openbare Godsdienst, en gedraagt gij u matig en ingetogen, nederig en zachtmoedig, vriendelijk en bescheiden, hulpvaardig en mededeelzaam, eerlijk en regtvaardig onder de menschen.

Maar zou dit nu *genoeg* zijn voor de eeuwigheid? Dit is de vraag.

Zijt gij in het vervullen der pligten van eerbied, liefde, dankbaarheid, ootmoed, gehoorzaamheid, vertrouwen, enz. welke gij onder en buiten de openbare Godsdienst-oefeningen aan God schuldig zijt, even gezet en getrouw, als in die jegens uwe naasten? Wordt dit niet even zeer, ja nog meer gevor-

(1) Hebr. XII: 14. (2) Rom. XIV: 17.

derd? Is niet de liefde jegens God het eerst en groot gebod (1)?

Zijn er nog niet pligten, welke gij niet volbrengt, verzuimt of overtreedt? Verzuimen of overtredingen, waarover gij u niet bedroeft, waartegen gij niet ernstig strijdt? — Zwakheid en onvolmaaktheid, welke gij niet tracht te boven te komen? En heeft Jacobus niet gelijk, wanneer hij schrijft: « *Zoo wie de geheele wet zal houden, en in één zal struikelen, die is schuldig geworden aan alle (de geboden)* » Jac. II: 10.

Indien gij eens op de proef wierd gesteld, gelijk die rijke jongeling, zoudt gij proefhouden? Wat leerde de uitkomst van die proef? — Dit, dat het waar beginsel der deugd hem ontbrak, ware liefde jegens God en menschen. Waar dit beginsel is, daar houdt men proef, in weerwil van zwakheid en onvolmaaktheid; daar is men geschikt voor volmaking en vorming tot het eeuwige leven. Zoolang men dat beginsel mist, heeft men *niet genoeg*. Hoe braaf anders, men moet wedergeboren worden, zal men in het koningrijk Gods kunnen ingaan (2).

En al waart gij in alle deugdsbetrachting volmaakt, is dat *genoeg*? Wat zegt de Zaligmaker? « *Wanneer gij zult gedaan hebben al wat u bevolen is, zoo zegt: wij zijn onnutte dienstknechten, want wij hebben*

(1) Matth. XXII: 38. (2) Joan. III: 5.

maar gedaan hetgeen wij schuldig waren te doen." Luc. XVII: 10. Kan deugdsbe-
trachting, waartoe wij verplicht zijn, vorige
schuld van overtreding uitwischen? Kunnen
wij op onze deugd en gerechtigheid welke
onvolmaakt is en door Jezus in ons moet
gewerkt worden, eenige hope vestigen, wan-
neer wij Jezus zelve voorbij zien?

Ware Christenen! voor zoo verre gij het
geloof niet slechts op de lippen, maar ook
in het hart hebt; voor zoo verre gij door dat
geloof waarlijk by God geregtvaardigd zijt,
hebt gij gewisselijk *genoeg*, om in de zalige
eeuwigheid te kunnen ingaan? Voor zoo
verre gij door de wedergeboorte, en de ver-
nieuwing des Heiligen Geestes, uit den dood
zijt overgegaan in het leven, en het beginsel
van zedelijke regtheid in u hersteld is, zijt
gij ook aanvankelijk geschikt voor het ge-
not van de eeuwigheid.

Het beginsel van leven en zaligheid dat in
u bij aanvang is gelegd, is wel klein en teeder;
maar het is nogtans een zaad Gods, hetwelk
niet sterft. Gij zijt nog wel gelijk aan nieuw ge-
borene kinderkens, welker ligchaams en ziels-
vermogens nog niet ontwikkeld zijn, nog geene
vastigheid hebben, terwijl de kundigheden
nog weinig en verward zijn; maar het kind
wordt met den tijd een man. Het pad des
regtvaardigen is gelijk een schijnend licht,
voortgaande en lichtende tot den vollen dag

toe (1). Het zaad des eeuwigen levens, pas ontkiemd, moet zich verder ontwikkelen en rijp worden, maar het zal rijp worden op zijnen tijd. Wij weten niet hoe veel tijd, en welke middelen daartoe vereischt worden. De Heer kan den eenen veel vroeger rijp maken voor de eeuwigheid, dan den anderen. Gelijk het sterfelijke in een oogenblik, in een punt des tijds, tot de onsterfelijkheid zal overgaan (2), alzoo kan Hij, die uw leven is, ook als in een oogenblik, de aanvankelijk gereinigde ziel bekwaam maken tot het genot der volmaakte zaligheid.

Van den eenen kant beschouwd, heeft dus de ware Christen, als met God verzoend door Christus, en als bekeerd door den Geest, *genoeg* voor de eeuwigheid: — maar aan de andere zijde heeft hij *niet genoeg*. —

Ziet hij op zich zelve, op alle zijne zwakheden en menigvuldige gebreken, op de verkeerdheden die hem nog aankleven, met één woord op zijne onvolmaaktheid, dan zal hij moeten bekennen, nog verre af te zijn van hetgene hij behoorde te zijn, nog in vele opzichten onvatbaar en ongeschikt voor het ware hemelleven. Zoolang hij nog zwakheid en zonden in zich bespeurt, welke hem onbekwaam maken en besmetten, zal hij zeggen: « Ik heb nog *niet genoeg*. » — Ja, zoo lang het den Heere behaagt zijn leven te sparen, en

(1) Spr. IV: 18.

(2) 1 Kor. XV: 52.

hem hier beneden in de oefenschool te laten, zal hij daaruit moeten besluiten, dat hij gewisselijk nog niet bereid is voor de eeuwigheid, alzoo de Heer hem anders wel in de eeuwigheid zouden opnemen.

Wij mogen er dit bijvoegen: de ware Christen, welke eenigzins begrijpt, wat er tot het eeuwige leven behoort, en wat de zaligheid van hetzelfde uitmaakt, wenscht billijk het hoogste genot. Hij vergenoegt zich niet met de verzekerdheid, waarmede hij op het hemelsch geluk kan staat maken; hij tracht de hoogste volmaaktheid, den hoogsten trap van zaligheid te bereiken. Van dien kant beschouwd, rekt hij niet genoeg te hebben, zoo lang hij hier leeft. *Die in de loopbaan dingen naar den prijs, loopen allen; doch slechts één ontvangt den prijs. Alzoo loopt de Christen, opdat hij den prijs verkrijgen moge.* 1 Kor. IX: 24.

Nu nog eenige korte lessen, wenken en herinneringen tot besluit.

1. Lieve lezers overweegt alles, wat gij in dit geschrift hebt kunnen lezen, ernstig, bedaard en bij herhaling; en oordeelt van u zelven veel scherper, dan gij gewoon zijt over anderen te oordeelen.

2. Wantrouwt uw eigen hart, hetwelk zich zoo ligtelijk op valsche gronden gerust stelt.

Hoe meer goeds in u wordt gevonden, hoe naderbij gij schijnt te zijn aan het koningrijk der Hemelen, des te meer reden is er om toe te zien, en te vragen: *heb ik wel genoeg?*

3. Berust niet in het doen van de vraag; verbeeld u niet dat het voldoet, u zelve af te vragen: « *heb ik wel genoeg?* » of daarop te antwoorden: « neen ik heb niet genoeg. » U zelve te kennen en te staan naar hetgene u ontbreekt, dat is de zaak, waar het op aan komt!

4. Overweegt het gewigt van uwe bestemming, en wat er al tot het eeuwige leven behoort; niet om daarvan veel te kunnen spreken, maar om daardoor alle traagheid tot zelfbeproeving, allen tegenzin tegen bekeering, en onverschilligheid omtrent voorbereiding voor de eeuwigheid te overwinnen.

5. Ziet nimmer op tegen bepeinzing van de vraag, uit vreeze voor de ontdekking van uw gemis. Geloof het: dat gemis kan vervuld worden; in de volheid van Jezus is het te verkrijgen. Die het bij hem zoekt, verkrijgt het. Ook gij.

6. Zal de eeuwigheid bestaan in verlustigende aanschouwing van God en zijn werk, deze verlustiging zal zoo veel grooter zijn, naar mate iemand vatbaarder is voor de ontdekking van Gods heerlijkheid, en hoe meer iemand zijnen geest in dit leven heeft be-

schaafd, en met wezenlijke kundigheden verrijkt, des te grooter zal ook zijne vatbaarheid hier namaals wezen.

7. Zal de eeuwigheid bestaan in verheerlijking van God, en in volmaakte gelijkvormigheid aan het beeld van Christus, dan zal hij ook het meest hieraan beantwoorden, die in dezen staat van voorbereiding in geloof, in ootmoed, in zelfverloochening, in liefde tot God en den Heere Jezus het verst gevorderd is.

8. Zal het eeuwige leven bestaan in het genot van de Goddelijke goedkeuring, dan zal ook hij, die het meest gestreden heeft tegen de zonde, die in hem woont, die door het geloof de grootste overwinningen over de wereld heeft behaald, en die de meeste en beste vruchten van goede werken heeft voortgebracht, ook het hoogste genot van Gods welgevallen, en de ruimste verzadiging van vreugde ontvangen.

9. Ingevolge dit alles geeft de vraag, wenken en spoorlagen om te staan naar kennis, naar geloof, naar bekeering, en om zonder ophouden ons te oefenen tot godzaligheid, en te jagen naar volmaaktheid.

10. Velen zullen ten laatsten dagen gewogen, maar te licht bevonden worden (1). Gij dan lezer! wacht u hier voor. Vergader u schatten voor de eeuwigheid — schatten van wijs-

(1) Dan. V: 27.

heid, van geloof, van deugd en godzaligheid. Dit alles is onvergankelijk zaad voor het volgende leven. Er staat niet te vergeefs geschreven: *Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven; want zij rusten van hunnen arbeid, en hunne werken volgen met hen.* Openb. XIV: 13 en *Uw loon is groot in de hemelen!* Matth. V: 12.

Wees dan niet traag in het benaarstigen, maar varig van geest (1). Sta naar den hoogsten trap van zaligheid, en beschouw u zelve steeds als de minste van allen. Dat gevoel zelfs zal het begin zijn van uw hoogste heilgenot in de eeuwigheid,

De dierbare Heiland vatte u bij de hand — Hij leide u over dezen weg — Hij beware u voor struikelen, en Hij geve u de kroone des eeuwigen levens!

(1) Rom. XII: 11.

Bij M. WIJT & ZONEN, Drukkers van het Nederlandsche
 Zendelingenootschap, worden ook uitgegeven
 de navolgende Kleine Stukjes.

1. Evangelische herinneringen aan Kranken.	4	15	Ot.
2. Over het nuttig Kerkgaan.	-	10	»
3. Over het doen van Belijdenis.	-	10	»
4. Een woord voor menschen, die niet ter kerk kunnen gaan.	-	10	»
5. Het Christendom beschaamd door Heidenen.	-	10	»
6. Evangelische herinneringen aan Bedroefden.	-	22½	»
7. Evangelische herinneringen aan Vaders en Moeders.	-	20	»
8. Een woord aan Vaders en Moeders over den Doop.	-	05	»
9. Over het allerbeste Boek.	-	20	»
10. Onderwijs over het Bijbellesen.	-	15	»
11. Levensgeschiedenis van den grootsten Man.	-	25	»
12. Iets over het Avondmaal.	-	15	»
13. Opwekking tot de huisselijke Godsdienst.	-	20	»
14. Zamenpraak tusschen drie Vrienden over de Wedergeb.	-	07½	»
15. Het leven van William Kellij.	-	15	»
16. Drie zamenpraken tusschen een' Leeraar en een' Huism.	-	15	»
17. Het dorp Eerenhoef, tot vorigen welvaart hersteld.	-	25	»
18. Het nadeel van het bij de straat loopen der kinderen	-	20	»
19. Waarschuwing tegen de Ontucht.	-	50	»
20. Iets voor herstelden uit krankheid.	-	20	»
21. Iets voor Gevangenen.	-	25	»
22. Geschenk der Christelijke liefde voor kinderen	-	32½	»
23. Geschenk voor Lidmaten der Christelijke kerk.	-	25	»
24. Heb ik wel genoeg voor de Eeuwigheid?	-	20	»
25. Tweede Geschenk der Christelijke liefde voor kinderen	-	25	»
26. Voor Dienstheden.	-	25	»
27. Over de Feesten.	-	15	»
28. Iets voor Armen.	-	10	»
29. Jezus, de geneesmeester van Kranken.	-	15½	»
30. Evangelische Herinneringen aan oude Liederen.	-	27½	»
31. Verzameling van leers. brieven en opwekkende verhalen	-	20	»
32. Opwekking tot weltevredenheid.	-	20	»
33. Een goed woord aan Christen-ouders over de opvoeding	-	20	»
34. Franke, de kracht des Geloofs.	-	15	»
35. Schets van het het leven van Afrikaner.	-	10	»
36. Waarschuwing tegen het Kwaadspreken.	-	10	»
37. Iets over de Zelfkennis.	-	20	»
38. Een woord van onderrigt en troost in Sterfhuisen.	-	25	»
39. Men doet niet, wat men kan.	-	17½	»
40. Vriendelijke raad aan zwaarmoedigen.	-	25	»
41. Waarom word ik niet beter?	-	25	»
42. Wis sijn, hier op aarde, de gelukkigste menschen?	-	20	»
43. Gedenk te Sterven.	-	25	»
44. Het Voorbidden, een pligt der Christelijke liefde.	-	17½	»
45. Opwekking tot getrouwe deelneming in het Maandelijksche Gebed.	-	27½	»
46. Troostwoord voor Christenen, in alle wederwaardigheden.	-	17½	»
47. Bijbelsch Leeshoek voor Kranken.	-	20	»
48. Iets uit het leven van Felix Nef, Pred. der Waldensen.	-	25	»

A 2428056

*Bij de Drukkers en Boekverkoopers M. WIJST & ZONEN,
zijn mede te bekomen de volgende Kleine Stukjes.*

No.			
1.	Noodzakelijkheid der kennis van Jezus Christus	à 10	Cl.
2.	Het geluk van God tot zijnen Vriend te hebben.	- 15	"
3.	Het waar geluk, geschet in drie gesprekken.	- 15	"
4.	Van Eijk, iets over de Bekeering.	- 40	"
5.	" " over de Sacramenten.	- 10	"
6.	" " over de Regtzinnigheid.	- 45	"
7.	" " voorbeelden van Vroegbekeerden.	- 40	"
8.	" " bij de uitdeeling des Bijbels.	- 05	"
9.	Jezus, de ware Zondarsvriend.	- 10	"
10.	Een boekje voor menschen, die het niet willen lezen	- 05	"
11.	De godvruchtige Krijgsman.	- 10	"
12.	Iets over het Vloeken.	- 05	"
13.	Hartelijke opwekking en welmeenende raad.	- 10	"
14.	De weg des Heils, in zestien korte voorstellen.	- 20	"
15.	De godvruchtige Zeeman.	- 20	"
16.	Een woord tot bemoediging.	- 07½	"
17.	Iets over de Vereeniging.	- 15	"
18.	Jonathan de Baggerman.	- 10	"
19.	Franke, heilige en veilige weg.	- 05	"
20.	Overdenking over het Waderzien.	- 10	"
21.	Ernstige gedachten over de Eeuwigheid.	- 07½	"
22.	Raadgevingen. Wenken. Middelen.	- 10	"
23.	Leven en Sterven van een vroeg godvreezend Dochtertje	- 20	"
24.	Onderwijs om zalig te worden.	- 05	"
25.	Het boerenmeisje.	- 02½	"
26.	Jozef.	- 02½	"
27.	Schets van Jezus leven.	- 10	"
28.	Vrolijk uitzigt van een 96 jarigen grijsaard.	- 15	"
29.	De goede Moeder.	- 20	"
30.	Th. Hoog, over de vroege Godzaligheid.	- 20	"
31.	— — — opleiding van het Nagelacht.	- 25	"
32.	Gedachten van een oud Godgeleerden.	- 30	"
33.	Hogendorp, ootmoed voor God.	- 30	"
34.	Wonderbare oogbeschouwing.	- 40	"
35.	Resler, over de Gezangen...	- 15	"
36.	Een boekje voor menschen om den Bijbel te lez. de 5 Ex.	- 25	"
37.	Ronigdroppen uit de Steenrota Jezus Christus.	- 20	"
38.	Lessen der wijsheid voor alle Christenen..	- 25	"
39.	Een zestiental beknopte Preckjes.	- 12½	"
40.	Leven en bekeering van vrouw Langerveld.	- 10	"
41.	Th. van der Groe, zaligmakend Geloof.	- 60	"
42.	Kort Begrip der christelijke religie.	- 10	"
43.	Bekeeringes-biedenissen en Sterfbedden.	- 30	"
44.	Spiegel der goddelijke voorzienigheid.	- 25	"
45.	Leven van M. vrouw Paterson..	- 10	"
46.	Gesprekken en Overdenkingen over des Heilandslijden	- 55	"
47.	idem, idem, (tweede Stukje)	- 55	"
48.	idem, idem, (derde Stukje)	- 55	"
A.	Blaak, de Schoorsteenveger.	à 10	Cl.
B.	Nimmer te Laat.	- 20	"
C.	Nimmer te Vroeg.	- 10	"
D.	De kracht van de Godsdienst.	- 10	"
E.	De Ondejaars-avond.	- 10	"